

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 54. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856963165792.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

FIERDE KAPITEL

Det fyrstelige Hof i Potu.

Endelig kom vi til Residentsstaden *Potu*. Det er en særdeles prægtig og anseelig Bye. Huusene der ere høiere, og Gaderne bredere og beqvemmere end i Keba. Det første Torv, vi kom til, var fuldt af en stor Mængde Handlende, og rundt omkring omgivet af Kunstneres og Haandværkeres Boder. Jeg studsede ved at see en Misdæder med en Strikke om Halsen, staaende midt paa Pladsen, omringet af en stor Mængde meget alvorlige Træer, der saae ud som en Kreds af Raadsherrer. Da jeg spurgte, hvad dette betydede, og hvad denne Synder havde gjort, for at blive hængt, tvertimod Skik og Brug, siden ingen Forbrydelse i disse Lande straffes med Livet, svarte man mig, at det var en Projektmager der havde raadet til at afskaffe en vis gammel Sædvane. De omkringstaaende vare Raadsherrer og andre Lovkyndige, der, som sædvanligen, skulde undersøge det nye Paafund; og dersom dette befandtes vel udtænkt og nyttigt for Staten, skulde Synderen ikke allene frikiendes, men belønnes; opdagede man derimod, at det var Landet skadeligt, eller at Projektmageren havde havt egen Fordeel til Hensigt med denne Forandring, skulde han strax, som en Statsforstyrer, opklynges. Denne Fremgangsmaade har den Virkning, at meget faa vove nye Forslag, og at man er særdeles varlig med at raade til en og anden Lovs Afskaffelse, med mindre Statens Fordeel derved er saa tydelig, at man ikke kan tvivle om et lykkeligt Udfald. De Underjordiske holde overalt særdeles meget over gamle Love, og Forfædrenes Indretninger ere dem i 55 Almindelighed meget hellige, eftersom de troe at Staten, ved de evige Forandringer efter hver andens Indfald, nødvendig maa svækkes. Hillemand! tænkte jeg ved mig selv, hvorledes vilde det gaae her med vor Klodes Projektmagere, der under Skin af det Almindeliges Tarv og Landets Beste, hver anden Dag pønse paa nye Forordninger til deres egen Fordeel?

Vi bleve omsider indførte i et meget stort Huus, hvor man modtager alle dem, som sendes til Hovedstaden fra samtlige Seminarier i Riget. Herfra bleve vi atter udførte, for at stilles for Fyrsten. Vor Anfører, eller Karatti, bød os imidlertid at vente her, medens han gik bort og meldte os; men neppe var han borte, før en usædvanlig høi Lyd, som Lyden af et Seiersskrig, døvede vore Ører, og et Øieblik derpaa gienlød Allarmen af Trommer og Basuner i hele Bygningen. Vi bleve bestyrtsede ved denne Larm, løb ud, og saae et Træ fremtrine, med en Blomsterkrands om Hovedet, fulgt af et prægtigt Følge; og opdagede snart, at det netop var den samme Borger, som vi nylig havde seet paa Torvet med Strikke om Halsen.

Den Forordning, han med Livsfare havde foreslået, var bleven bifaldet og antaget, og derfor førte man ham nu i Triumf gennem Byen. Men paa hvad Grund han havde raadet til at afskaffe den gamle Lov, kom jeg ikke efter, og kunde jeg paa ingen Maade siden faae at vide, formedelst dette Folks Taushed, der gjør, at de allermindste Ting, der forhandles i Raadet og angaae Statens Bestyrelse, bestandigen blive Hemmeligheder for Almuen. Det gaaer hermed ganske anderledes til hos os, som man veed, hvor Statsplaner og Raadsslutninger Dagen efter fortællles, gennemgaaes og bedømmes i alle Kroer og Kaffehuse. Efter en Times Forløb kom vor Karatti tilbage, og gav os alle Befaling at følge sig, som vi strax adlød. Paa Veien kom os hist og her endeel Smaatræer imøde, med smaa trykte Historier om alle Slags mærkværdige Ting, som de holdt tilfals. Iblandt dette Krimskrams fik jeg

56

57

hændelseviis Øie paa en lille Piece, der havde følgende Titel: *Sandfærdig Beretning om et ganske nyt og usædvanligt Luftsyn eller flyvende Drage, som i Fior lod sig see paa Himmelen*. Jeg saae mig her stukket i Kobber, saadan som jeg væltedes om Planeten, med Baadshagen i Haanden, og slæbende Rebet efter mig. Med megen Umage holdt jeg mig fra at lee høit ved denne Leilighed, og sagde hemmelig ved mig selv

Forunderlige Syn! uhørte Rejsfærd!
En bedre Gravstik var din Herlighed dog værdi

Jeg købte imidlertid Bogen for tre Kilak, der omtrent er det samme som fire Skilling i vore Penge, undertvang min Latter og gik ganske taus op til Slottet. Det udmærkede sig meere ved Kunst og Nethed, end ved overdaadig Pragt og Glimmer. Jeg saae meget faa Hofbetientere eller Opvartere; thi Fyrsten elsker Tarvelighed, og er en afsagt Fiende af alt overflødig. Man har langt fra heller ikke her saa mange Tienere nødig, som ved vore Hoffer; thi saa mange Grene, saa mange Arme har ethvert Træe, og altsaa kan alt Haandarbeide, Opvarthning og Huusgierning forrettes her i tredie eller fjerde Delen af den Tid, det medtager hos os.

Det var Middag, da vi kom op paa Slottet. Da Hans Fyrstelige Durchlauchtighed ønskede at tale med mig afsides fra de andre før han gik til Taffels, blev jeg eene ført ind i Spisesalen. Denne Fyrste foreener Venlighed med Alvorlighed i en beundringsværdig Grad. Hans Munterhed og Mildhed er ham saa naturlig, at ingen Bekymring kan formørke hans blide Udseende. Saasnart jeg saae ham, faldt jeg paa Knæe, hvorover

alle omkringstaaende meget syntes at forundre sig. Han spurgte mig selv, hvi jeg gjorde dette? og da jeg sagde ham Aarsagen, bød han mig staae op igien, sigende, at slig en Dyrkelse tilkom allene Guddommen, og at Lydighed, Arbeide og Flittighed vare de eneste Veie til hans Yndest. Da jeg havde reist mig, gjorde han mig adskillige Spørgsmaal, 58 hvordan jeg var kommet ned, hvad der var Aarsag til min Reise, hvad jeg heed, og hvor jeg var fød. Jeg svarte ham:

Mit Navn er Klim, en meget større Klode,
Her oven over, er mit Fødested; Jeg hid ei gik, ei seiled', eller roede,
Men dumped' hovedkulds giennem Luften ned.

Han spurgte mig videre, hvad der var mødt mig paa min Reise, og ønskede at vide noget om vor Klodes Sæder og Skikke. Jeg udbredte mig herpaa med megen Varme over Menneskenes Vid og Dyder, fine Sæder, Levemaade og andre Ting, hvoraf det menneskelige Kiøn især pleier at bryste sig. Men han blev ganske kold ved denne Fortælling, og gabede ved adskillige Ting, som efter min Formening allermeest burde have opvakt hans Beundring. Ak! tænkte jeg, hvor forskiællig er dog ikke de Døde-likes Smag! hvad der meest fortryller os, opvækker disses Ekkel. Det der af alting meest syntes at skurre i hans fyrstelige Ører, var hvad jeg sagde ham om vores Maade at føre Sager paa for Retten, om vore Sagføreres Veltalenhed, og vore Dommeres Hurtighed i at afsige Domme. Jeg forsøgte at sætte ham dette i bedre Lys; men han afbrød mig, og gik til noget andet, spørgende mig tilsidst om vores Religion og Kirkeforfatning. Jeg sagde ham kortelig alle vore Troes Artikler. Medens jeg læste disse for ham, forsvandt lidt efter lidt Rynkerne paa hans Næse; han tilstod, at han villigen kunde underskrive enhver af dem; og undrede allene paa, at Folk uden Skiønsomhed kunde have saa sunde og rigtige Begreber om Gud og hans Dyrkelse. Men da han strax derpaa hørte, at de Christne vare deelte i utallige Secter, og formedelst denne Forskiellighed i Troen ikke sielden forfulgte og myrdede hinanden, sagde han: »Hos os har man og forskiællige ulige Meeninger om de Ting der henhøre til Gudsdyrkelsen; men den eene forfølger derfor ikke den anden. Thi enhver Forfølgelse for Tanker og Meeninger, eller Vildfarelser der have deres Grund allene i Begrebene 59 Forskiellighed, har ikke sin Oprindelse af andet end Stolthed, da den eene bilder sig daarligen ind at see dybere i Tingen end den anden; en Stolthed, der neppe kan være behagelig for Gud, som elsker Beskedenhed og Ydmyghed. Vi straffe her ingen, der i sin Godtroenhed farer vild fra den almindelige Meening i speculativiske Ting, naar han ikke i det practiske afviger fra den offentlige Gudsdyrkelse, og heri følger jeg mine Forgiængeres Exempel, der holdt det for gruesomt at paalægge fornuftige Skabningers Tænkekraft Lænker, og herske over Samvittigheder. Jeg iagttager omhyggelig den samme Regel i Ting, der angaae Regjeringen; det er mig lige meget, om mine Undersaatter have ulige Meeninger om min Skikkelse og Udseende, om min Levemaade, Huusholdning og andre slige Ting, naar de kun erkiende mig som deres retmæssige Bestyrer, hvis Anordninger de skylde Lydighed. I dette Tilfælde holder jeg dem alle for gode Borgere.«

»Durchlauchtigste Fyrstel« svarte jeg, »dette kaldes hos os Syncretismus, og bliver i Besynderlighed af vore Lærde vældigen bestridt - « Jeg fik ikke Tid til at sige meere; thi han blev lidt stødt, gik pludselig bort, og be-falte mig at bie til Taffelet var forbi.

Ved Bordet sadde Fyrsten, Fyrstinden og Prindsen, deres Søn, med *Kadok* eller Storkanzleren. Denne *Kadok* havde ved sine fine Sæder og endnu finere Forstand tilvundet sig et særdeles berømmeligt Navn i Potu. I heele tyve Aar havde han i Raadet aldrig af sagt nogen Dom, som ikke af alle de andre jo var bleven bifaldet. Han havde aldrig gjort i de offentlige Sager nogen Anordning, som ikke var bleven ubrydelig, og hans Udsagn vare bestandige Regler. Men hans Begreb var og saa langsomt, at han behøvede fiorten Dage til et Udkast af den allermindste Forordning. Ifald han altsaa var kommet ned paa vor Klode, hvor al Tøven faaer Navn af Uduelighed og Ladhed, vilde man have dømt ham aldeles ubrugbar til alle nogenlunde vigtige Forretninger. Men da han, naar han først havde fattet en Ting, indsaae den til Grunde, og 60 aldrig afgjorde noget, førend efter den strængeste Undersøgelse, kunde man sige, at han gjorde meer end ti andre saakaldte store Genier, der øieblikligen i største Hast giøre deres Forretninger færdige, og hvis Arbeider derfor, som oftest, maae rettes, forandres og files saa længe, at man tilsidst, naar deres Embedstid er udløbet, finder, at der rigtig nok er intet, som de jo har forsøgt; men heller intet, som de har fuldbragt. Ved denne Leilighed erindrer jeg mig iblandt de skiønne Sindsprog ved Hoffet i Potu, som meget mærkeligt, at de lignede disse Folk, der alt for hurtigen give sig af med, og afgiøre hvad det skal være, ved ørkesløse Spadseergængere, der snart gaae frem og snart tilbage paa den samme Vej, uden at komme videre.

Saasnart Deres Durchlauchtigheder havde sat sig til Taffels, kom en ottegrenet Jomfrue ind med ligesaa mange Tallerkener og Fade, saa at hele Bordet i et Øieblik var dækket. Strax derpaa kom et andet Træe med otte Flasker, fyldte med alle Slags Most og andre Safter. Dette Træe havde ni Grene, og blev derfor anset som den fortreffeligste Opvarter man kunde ønske sig. Paa denne Maade forrettede to Opvartere mageligen det, som en heel Flok Tienere neppe kan blive færdig med ved vore Hoffer. Man tog Retterne bort igjen med samme Behændighed, hvormed de bleve bragte paa Bordet. Maaltidet var tarveligt, men tillige net. Af de foresatte Retter spiste Fyrsten kun een eneste, der meest var efter hans Smag - tvertimod den Skik, som er brugelig blandt de Rige hos os, der ikke holde et Maaltid for at være noget, hvis der ikke kommer den eene prægtigere og lækkre Ret paa Bordet efter den anden. Mens de spiste underholdt de sig med adskillige Samtaler om Dyder, Laster og politiske Ting, saa at Legemets Nydelse krydredes med Sielens. Man bragte ogsaa mig paa Bane; men for mit hurtige Begrebs Skyld troede man, der ikke kunde giøres noget synderligt

af mig.

Da man var mødt, og Bordet taget bort, befalte Fyrsten mig at forevise mit Testimonium. Da han havde 61 giennemlæst det, saae han paa mine Been. »Karatterne have dømt fuldkommen ret!« sagde han - og befalede, at deres Raad skulde følges. Ved disse Ord blev jeg som truffen af Lynild, og udbrød i en Strøm af Taarer. Jeg bad, at man vilde giennemsee min Stilebog, og haabede, naar man nøiere undersøgte mine Dyder og Sielekræfter, at faae en langt mildere Dom. Den milde og yderst billige Fyrste blev slet ikke vred over dette uartige og usædvanlige Forlangende; men befalede den nærværende Karatti at overhøre mig paa nye med meere Nøiagtighed. Medens dette varede, gik Fyrsten bort for at giennemlæse de andres Testimonier. Min Karatti gav mig nye Spørgsmaal, og forelagde mig nye Opgaver; jeg besvarede dem, til hans store Forundring, med min sædvanlige Hurtighed. »Du fatter,« sagde han, »en Ting meget snart, men du indseer ikke Tingens Grund; og dine Svar bevise meget meer, at du har hurtig fattet end rigtig indseet Opgaven.« Da Overhøringen var til Ende, gik han ind til Fyrsten, og kom tilbage med følgende Dom: at da jeg havde handlet slet og uforsigtig i at kalde Karattis engang fældede Dom i Tvivl, havde jeg derved, i Følge den Straf, som paalægges dumdristige Bagvaskere i Lovens fjerde større Afsætnings tredie mindre (ved større og mindre Afsætninger, eller *Skibal* og *Kibal*, forstaaes Bøger og Kapitler), fortient at aarelades efter gammel Skik og Brug, paa begge mine Grene eller Arme, og hensættes i Byens offentlige Fængsel. Lovens Ord i fjerde Bogs tredie Kapitel, om Bagvaskelser, vare disse: Spik, antri, Flak, skak, mak, Tabu mihalat Silak. Men endskiønt Meeningen af disse Ord var tydelig som den klare Dag, og Lovens Hellighed ingen Undtagelse taalte, havde Hans Durchlaughtighed af besynderlig Naade besluttet at tilgive mig denne store Forbrydelse, deels i Hensigt til min Mangel paa Dømmekraft, og deels i Hensigt til min Uvidenhed i Loven, da man uden at fornærme den, paa en Maade kunde eftergive en nys ankommen Udlænding den for andre uundgaelige Straf. Endelig for at give mig et desto større Beviis paa sin Yndest og Velvillighed, 62 havde det behaget Hans Durchlaughtighed at give mig en Plads iblandt sine ordentlige Hof-Løbere, med hvilken Gunst jeg maatte for denne Gang være fornøiet.

Da denne Dom var mig forkyndet, lod man hente en *Kiva* eller *Secretaire*, der skulde indføre mig tilligemed de øvrige nys ankomne i Forfremmelses Protocollen. Denne *Secretaire* var en Mand af ypperlig udvortes Anseelse; thi han havde ikke mindre end elleve Grene, og kunde derfor paa eengang skrive elleve Breve med samme Lethed, hvormed vi skrive et eeneste. Hans Dømmekraft derimod var kun maadelig, hvorfor han heller ikke kunde stige høiere; men maatte blive gammel i det samme Embede, som han allerede i tredive Aar havde forrettet. Det var denne Mand, som jeg siden efter havde meest at gjøre med, og som jeg oftest maatte gjøre min Opvartning, da han reenskrev de Forordninger og Breve, jeg som Løber maatte bringe omkring i Landet. Jeg faldt tidt i Forundring over at see med hvilken Færdighed han forrettede sin Gierning, da han ikke sielden skrev elleve Exemplarer paa eengang, og paa eengang satte ligesaa mange Segl paa. Af denne Aarsag holdes det og i Familier for en af de lykkeligste Tildragelser, naar et Barn fødes med mange Grene. Barselkonerne sende derfor altid, efter en lykkelig Nedkomst, Efterretning omkring til deres Naboeer og Bekiendte, om hvor mange Grene Barnet er kommet til Lyset med. Rygtet gik, at denne *Secretairs* Fader havde havt tolv Grene, og at hele denne Familie havde udmærket sig ved usædvanlig mange Grene. Saasnart jeg havde faaet min Bestalling, og var bleven ansat imellem de ordentlige Hofløbere, gik jeg i Seng; men endskiønt mine Lemmer vare meget trætte, gjorde jeg mig dog forgieves Umage, for at faae Søvn i mine Øine, den meste Tid af Natten.

Den nedrige Betiening, jeg var fordømt til, svævede mig bestandig for Øine; det syntes mig yderst uanstændigt og skammeligt for en Ministerii Candidatus og Baccalaureus i den store Verden at fornedres til en ussel Løber i den lille. Jeg tilbragte den største Deel af Natten i disse 63 bedrøvelige Betragtninger, og læste, og atter læste i min Fortvivlelse mit Testimonium fra Kiøbenhavns Academie, som jeg havde hos mig, thi, som jeg før har anmærket, Dag og Nat ere her næsten lige lyse. Udmattet af disse Tanker og Bekymringer faldt jeg endelig i en dyb Søvn. I Søvnne havde jeg adskillige Drømme. Det forekom mig, at jeg var kommen hjem, og fortalte løst og fast, om hvad der var hændet mig under Jorden; snart syntes det mig, at jeg seilede i Luften, og sloges med den glubske Rovfugl, der gav mig saa meget at bestille, at Stridens Heftighed forjog Søvn. Men hvor forskrækket blev jeg, da jeg vaagnede, og fik Øie paa en usædvanlig stor Abe ved Siden af mig. Den havde listet sig ind af Kammerdøren, som ikke omhyggelig nok var tillukt, og var krøbet op i Sengen. Dette uventede Særsyn indjog mig slig en Angest, at jeg med stærke Skrig, hvoraf hele Kammeret gienlød, raabte om Hielp. Nogle Smaatræer, som laae i andre Kamre i Nærværelsen af mit, vaagnede ved denne Allarm, kom ind, hialp mig i Kampen mod den afskyelige Abe, og fik den endelig jaget paa Døren. Jeg hørte siden, at Fyrsten havde leet umaneerlig af denne Tildragelse. Men for ikke oftere at sættes blot for denne Ubehagelighed, befalede han, at jeg strax skulde klædes paa underjordisk, og prydes med Grene. De europæiske Klæder, som jeg var kommet ned i, bleve mig altsaa fratagne, og for deres Usædvanligheds Skyld ophængte paa Kunstkammeret, med denne Overskrift:

Den overjordiske Skabnings Dragt.

Hillemenl tænkte jeg ved denne Leilighed, hvad om Mester Jens Andersen, Skræderen i Bergen, der har syet disse Klæder, fik at vide, at hans Arbejder bleve forvarte imellem andre Sielenheder i det underjordiske Kunstkammer? Han vilde sikkerligen bryste sig som en kalkunsk Hane, og slaae Spar-To baade til Borgemester og Byefoged.

Efter denne Hændelse fik jeg ikke Søvn i mine Øine hele 64 Natten, indtil Solen stod op. Jeg stod op med den, og modtog min Løber-Bestalling.

Man gav mig strax utallige Ærender; jeg maatte løbe omkring til store og smaa Steder, med Forordninger og aabne Breve; og kort sagt, jeg var et reent *Perpetuum Mobile*. Ved disse Omflakninger studeerte jeg omhyggeligere denne Nations Character, og opdagede hos de fleste Indbyggere en beundringsværdig Artighed og Levemaade, foreenet med ligesaa megen Klogskab. Indvaanerne i Staden Maholki, som alle ere Torne, syntes mig allene at være mindre forfinede i Sæder og Videnskaber.

Enhver Provinds har sine særegne Træer eller Indbyggere, som man især bemærker paa Landet i Bondestanden, hvor alle ere indfødte; thi i de store Byer, og især i Hovedstaden, er en Sammenblanding af alle Slags Træer. Den Formodning, jeg havde gjort mig om disse Potuaneres Klogskab, bestyrkedes meer og meer, jo nøiere jeg lærte at kiende deres gode Egenskaber. De Love og Skikke, som meest havde stødt mig, fik efterhaanden, som jeg indsaae deres Billighed og Retfærdighed, mit fuldkomneste Bifald, og min ugrundede Foragt forvandlede til grundet Beundring. Det vilde være mig en let Sag een for een at opregne de Ting og Sædvaner, som jeg ved løselig Skuen havde holdt for daarlige; men ved nøiere Betragtning fandt grundige og viise. Af tusinde vil jeg blot anføre eet eeneste Exempel, der særdeles levende skildrer dette Folks Character. En vis lærd Philolog ansøgte om Rectoratet i en af Fyrstendommets offentlige Skoler. Hans Ansøgning var belagt med en anbefaling fra Borgerne i Byen Nahami, der bevidnede, at Candidaten i samfulde fire Aar havde levet fredeligen med en løsagtig og utroe Kone, og i al den Tid baaret sine Horn med Taalmodighed. Vidnesbyrdet lød omtrent saaledes:

»Saasom nærværende hæderlige og vellærde Mand, *Joktan* Hu, har af os været et Vidnesbyrd om sit Levnet og Opførsel begierende, bevidne vi underskrevne Borgere og Boesiddere i den Afdeling af Byen, som kaldes Posko, 65 at samme Mand har i fire samfulde Aar levet i fredelig Stilhed med en utroe Kone, baaret sine Horn med Taalmodighed, og viist saa megen Sagtmodighed i at taale dette Onde, at vi holde ham fuldkommen værdig til det ledige Rectorat, dersom i øvrigt hans Lærdom svarer til hans Opførsel. *Nahami*, den tiende i Palme-Maaneden, Aar Tretusinde efter den store Oversvømmelse«.

Til dette Vidnesbyrd var føjet et Testimonium fra Seminariets Karatter, om hans Lærdom og Videnskaber, som syntes mig af større Betydenhed; thi hvad Fortieneste en hornet Skolelærer har for andre Lærere, begriber jeg ikke. Meeningen af hint urimelige Vidnesbyrd var denne: Iblandt de Egenskaber, som en Lærer nødvendig maae besidde, er Sagtmodighed een af de vigtigste; thi med mindre han er udrustet med Jern-Taalmodighed, vil han, trods hele sin Forraad af Kundskaber, være meget uskikket til Skolelærer-Embedet, der maa forrettes uden Barskhed og Hidsighed, for ikke ved utidig Skielden og Pryglen at gjøre de Unge haardnakkede. Da nu ingen umiskiende-ligere Prøve paa Sagtmodighed kan gives, end den Standhaftighed, hvormed Candidaten havde baaret et saa betydeligt Huuskors, havde hans Naboer ikke taget i Betænkning at anbefale ham paa denne Grund, for derved at sætte i Lys, hvad man kunde vente sig af en Skolelærer, der saa særdeles udmærkede sig heri blandt de andre.

Man fortalte, at Fyrsten nær var død af Latter over denne besynderlige anbefaling; men at han alligevel da han ved Overlæg fandt den mindre urimelig, end den lod til i Førstningen, overdrog det ledige Rectorat til Ansøgeren. Han opfyldte efter alles Tilstaaelse dette Embeds Pligter med saa meget Held, og vidste, med Sagtmodighed og Mildhed saaledes at vinde de Unge, at de meget meer ansaae ham som en Fader, end som en Tugtemester. De viiste saa megen Flid i deres Studeringer under denne fromme venlige Lærers Anviisning, at der, den Dag i Dag er, gives faa Skoler i dette Fyrstendom, hvorfra saa udmærkede, lærde og dydige Træer hvert Aar dimitteres.

66

Da jeg i de fire Aar, jeg var Løber, fik Leilighed til nøie at studere Landets Beskaffenhed og Indbyggernes Natur og Levemaade, formoder jeg, at det ikke vil være Læseren ubehageligt at finde her noget samlet heelt om deres Politie, Gudstieneste, Love og Videnskaber, hvormed jeg tilforn blot har givet nogle Vink hist og her.

67